

ל' בתשרי תשע"ג

16.10.2012

אל: חברי מועצת הקולנוע

תגובת איגוד הבמאים לטיוטת הקריטריונים החדשים לתמיכה בקולנוע

חברים נכבדים,

איגוד הבמאים מתכבד להגיש את תגובתו לטיוטת הקריטריונים החדשים לתמיכה בקולנוע בישראל. נקדים ונאמר – הקולנוע הישראלי פורח ומשגשג, ומציג שנה אחר שנה יכול אומנותי נפלא, מגוון ומפתיע. לא בכדי הצליחו ארבעה סרטים ישראלים, שונים מאוד זה מזה, להתברג בחמש השנים האחרונות לרשימת המועמדים הסופיים לזכייה באוסקר לסרט הזר. יש לנו תעשייה תוססת, רב תרבותית ואמיצה, שמצליחה שוב ושוב, באמצעים דלים יחסית, לברוא קולנוע מרהיב יש מאין. מפתה מאוד לומר בהקשר של הקולנוע הישראלי את האמרה המתורגמת הנודעת, "אם זה לא מקולקל אל תתקנו".

לפיכך, כל שינוי שיעשה בתמיכת המדינה בתעשיית הקולנוע צריך להיעשות ברגישות ובעדינות, ולטפל באופן מאוד ממוקד בנקודות ומקומות שאכן דורשים תיקון. במסמך הקצר שלהלן נציג מספר תחומים שלדעת האיגוד אכן דורשים שיפור, אם כבר הוחלט לתקן את הקריטריונים, ונציין בפירוט היכן יש לשנות את הטיוטה שגיבשה מועצת הקולנוע. חלק מהתיקונים שמציעה המועצה עלולים בראייתנו לגרום נזק של ממש לקולנוע הישראלי, וככאלו דינם לרדת מעל סדר היום.

ראשית, נציג כמה נקודות עקרוניות חשובות ביותר, שעל בסיסן צריך לדעתנו להשתית את הקריטריונים החדשים לתמיכה בקולנוע:

1. בקריטריונים החדשים צריך להיקבע כי כל אחת מקרנות הקולנוע תוכל לפנות לתמיכה בשני תחומים לכל היותר (וזאת למעט סרטי סטודנטים). זאת במטרה להבטיח מצד אחד שרוב התחומים יטופלו ביותר מקרן אחת (ועל ידי כך יובטח שליוצרים תהיה יותר מכתובת אחת), אבל מצד שני למנוע את פיזורם של תחומים קטנים יחסית (הסרטים התיעודיים והסרטים הקצרים) על פני יותר מדי קרנות, מה שיוביל להוצאה מוגברת על תקורות ולהוצאה מופחתת על הסרטים עצמם. זאת ועוד, אם התחומים הקטנים יפוצלו יתר על המידה, כל קרן תקבל סכום קטן מדי לפעולה מעשית ובעלת משמעות באותם תחומים.

2. איגוד הבמאים בעד תחרות בין הקרנות, אבל מתנגד בתוקף לתחרות משולחת רסן. אנחנו רואים חשיבות עליונה ביכולת של כל קרן לבסס תוכנית פעולה לפרק זמן סביר, לטובת היוצרים והיצירה. לפיכך, אנחנו מבקשים לקבוע בכל תחום ותחום מתחומי התמיכה כי 80% מהתקציב יחולקו שווה בשווה בין כל הקרנות הפעילות בתחום בתמורה לעמידה בתנאי הסף, בעוד ש-20% מהתקציב יהיו נתונים לתחרות בין הקרנות על פי הקריטריונים המדידים.
3. בהמשך ישיר לסעיף הקודם, אנחנו מבקשים לקבוע שחלוקת התמיכה מחדש תבצע אחת לשנתיים, וזאת ע"פ מדידה מצטברת שתבצע לאורך השנתיים (כל שנה בנפרד), וזאת על מנת לאפשר לכל אחת מהקרנות ביטחון כלכלי ואופק יצירתי בסיסיים.
4. קרן שעוסקת בהפקת סרטים עלילתיים תזכה לניקוד מלא, במסגרת התנאי המדי הרלוונטי, אם תשקיע 60% מתקציבה בסרטים שתקציבם הכולל עומד על לפחות 3 מיליון שקל, ושהשקעת הקרן בכל אחד מהסרטים הללו תעמוד על 60% מתקציב הסרט או 2.5 מיליון שקל, לפי הנמוך ביניהם.
5. יש לחזק (מחדש) באופן משמעותי את התמיכה בסרט הקצר. אנחנו מתנגדים נחרצות להפחתה המשמעותית שביצעה המועצה בתחום זה, ורואים בכך פגיעה קשה ביכולתם של יוצרים צעירים ליצור במדרגת ביניים, שנמצאת בין סרט הגמר לבין סרט עלילתי מלא. נוסף לכך, יש לקבוע כי אורכו של הסרט הקצר יעמוד על 3 – 80 דקות, וזאת כדי לאפשר גמישות יצירתית והתאמה לסטנדרטים המקובלים בעולם. הגבלת אורכו של הסרט הקצר ל-40 דקות לכל היותר תביא, ככלל, ליצירת סרטים שאין להם ביקוש.
6. אנחנו בעד הגדלה של התמיכה בקולנוע הייעודי, אבל תומכים בעליה הגיונית ומידתית. בסופו של דבר, כל הקרנות מייצרות קולנוע ייעודי בהיקפים נכבדים, ותפקידן של הקרנות הייעודיות (כיום רק קרן אחת) הוא לקדם יוצרים ייעודיים ולא יצירה ייעודית. כמו כן, הקרנות הייעודיות צריכות לתמוך בסרטים הנותנים ביטוי לאזור גיאוגרפי מוגדר, ככל שיוחלט בעתיד לתמוך גם בקרנות אזוריות (ואין בדברינו אלו קריאה לתמוך בהכרח בקרנות אלו). קיצורו של דבר – התמיכה בתחום הייעודי צריכה לעמוד על 5%.
7. בתחום התיעודי יש להגדיל את התמיכה הניתנת לכל סרט על ידי הקרנות לכדי 50% מתקציבו, וזאת על מנת לאפשר עשייה דוקומנטרית ראויה בתקציב סביר. בנוסף לכך, יש לבטל מכל וכל את הקריטריון המקנה לקרנות ניקוד עודף בתמורה לתמיכה בסרטים תיעודיים ששודרו בטלוויזיה. הדבר יביא באופן בלתי נמנע לרידוד התחום, ויגרום לקרנות לתמוך אך ורק בסרטים עם פוטנציאל מסחרי ולזנוח לצד הדרך סרטים אחרים, שמתעסקים בנושאים חשובים גם אם פחות אטרקטיביים לשידור טלוויזיוני. אפשר גם לנסח זאת כך: במקום שהטלוויזיה תבחר מתוך יבול הקרנות הדוקומנטריות, הקרנות יקבלו מעתה סרטים שאושרו קודם כל לשידור ע"י הערוצים השונים. זהו שינוי מסוכן ביותר.

8. לקטורים: איגוד הבמאים סבור כי לקטורים צריכים להיבחר לתפקידם אך ורק על בסיס יכולותיהם האומנותיות (לשון אחר: כישוריהם לקרוא תסריט), ולא על סמך שיוך חברתי, תרבותי, דתי, גיאוגרפי וכיוצ"ב. מנגנון הלקטורה חשוב מאין כמותו, ואסור לערבב לתוכו שיקולים זרים של אפליה מתקנת. תסריט טוב הוא תסריט טוב הוא תסריט טוב, ולקטור מיומן יזהה את הפוטנציאל שלו, ללא קשר לרקע התרבותי האישי שלו. עוד בהקשר זה, חשוב לקבוע כי לקטור יכהן בזמן נתון בקרן אחת, וכי עם תום כהונתו תחול עליו תקופת צינון של שנה בטרם ישוב ויתמנה ללקטור בכל קרן שהיא, אם יחפוץ בכך. עוד יש לקבוע כי יוצרים אשר יקבלו תמיכה יתחייבו לשמש בהמשך כלקטורים בקרן בה נתמכו.

9. יש לקבוע פרקי כהונה מוגבלים בזמן לראשי הקרנות. מנכ"ל קרן יכהן לאורך 6 שנים, ומנהל אומנותי יכהן לאורך שנתיים. תקנות הרוטציה החדשות ייכנסו לתוקף 4 שנים לאחר החלת הקריטריונים החדשים.

10. יש לבטל את סעיף התמיכה החדש "תמיכה בפרויקטים או יוזמות לפי המלצת המועצה". גם כך יש למועצה מספיק אפיקים כדי להשפיע על תעשיית הקולנוע, ובכלל עליה לשאוף לצמצם השפעה זו למינימום ולתת ליצירה לנבוע מלמטה. זהו הסדר הנכון. אין צורך להכווין את היצירה, היא מתכווננת יפה לבד. זאת ועוד – עיון בפרויקטים שהמועצה מבקשת לתמוך בהם באופן מיוחד מלמד שחלקם כבר נתמכים על ידה דרך הקרן הייעודית, בעוד שאחרים צריכים להתבצע באופן שוטף על ידי כלל הקרנות (למשל הכשרת לקטורים וחונכי תסריט או עידוד נשים יוצרות).

בהמשך לנקודות העקרוניות, נפרט בשורות הבאות תיקונים ספציפיים שאנחנו מבקשים להכניס בסעיפים שונים במסמך.

א. בעמ' 2 לטיטת הקריטריונים, **בהגדרות הכלליות**, היכן שרשום "המועצה – המועצה הישראלית לקולנוע שהוקמה מכוח החוק או ועדה מועדוניתה, לפי העניין", אנחנו מבקשים להוסיף לעניין הוועדה, "ובלבד שמנתה 3 מחברי המועצה לפחות". יש חשיבות גדולה לכך שכל החלטה מהחלטות המועצה תתקבל על ידי קוורום מינימאלי ראוי.

ב. ועוד בהגדרות בעמ' 2, אנחנו מבקשים, כאמור במבוא העקרוני שלנו, לשנות בהגדרת "הסרט הקצר" את אורכו ל- 3 – 80 דקות במקום מה שרשום.

ג. בעמ' 3, **תנאי סף כלליים לתמיכה**, יש לתקן בסעיף 4. (1) כי כל גוף שמקבל תמיכה לפי סעיף 6 (א) עד (ה) (במילים אחרות הקרנות) יצטרך להוכיח 5 שנות ניסיון בתחום פעילותו ולא 3, כפי שכתוב כעת. זאת כדי למנוע זילות והסתננות של גורמים שאינם מקצועיים ומנוסים דיו אל תוך מעגל התמיכה.

- ד. בעמ' 5, אנחנו מבקשים להוסיף לסעיף (ב) (5) משפט נוסף: לקטור יכהן בפרק זמן נתון בקרן אחת בלבד.
- ה. בעמ' 5, בתנאי הסף הכלליים לתמיכה, אנחנו מבקשים למחוק את סעיף (ב) (6). אין להגביל בקריטריונים את מספר ההגשות, מדובר בנהלי עבודה פנימיים של הקרנות.
- ו. בעמ' 6, סעיף 5. (ב) אנחנו מבקשים לקבוע את חלוקת התקציב השנתי לתמיכה כדלהלן:

- (1) 58.5% להפקת סרטים עלילתיים באורך מלא
- (2) 7.7% להפקת סרטים קצרים
- (3) 13.6% להפקת סרטים תיעודיים
- (4) 5% להפקת סרטים ישראליים יעודיים מכל הסוגים
- (5) 1.7% להפקת סרטי גמר של סטודנטים
- (6) 4.5% לתמיכה בפסטיבלים לקולנוע
- (7) 2.5% לתמיכה בפעילות סינמטקים
- (8) 1.1% לתמיכה בפעילות למתן פרסים בתחום הקולנוע
- (9) 2% לתמיכה בארגונים יציגים של בעלי מקצוע בתחום הקולנוע
- (10) 1% לתמיכה בארכיונים ושימור סרטים
- (11) 2.4% לתמיכה בשיווק סרטים ישראליים בארץ ובחו"ל

הערות לעניין זה:

- כאמור, איגוד הבמאים מבקש להעלות בצורה משמעותית את תקציב הסרט הקצר, כפי שמשתקף בחלוקה שהאיגוד מציע. העלייה בתמיכה תגיע ע"י קיצוץ בתקציב הקולנוע הייעודי, קיצוץ קטן בתקציב המופנה לארכיונים וביטול התמיכה בפרויקטים או יוזמות לפי המלצת המועצה.
- אנחנו לא מקבלים את ביטול התקצוב הנפרד לפרסים ו"שאיבתו" אל תוך תקציב הפסטיבלים. מהלך כגון זה יפגע קשות בטקס האקדמיה ובטקסים חשובים נוספים, למשל טקס הפרסים של פורום היוצרים הדוקומנטרים.
- אנחנו מבקשים להעלות קלות את התמיכה המיועדת לאיגודי היוצרים – בחצי אחוז בסך הכול. זוהי בראייתנו עליה צנועה, מתבקשת ונדרשת. מספר האיגודים גדל בשנים האחרונות, ועשוי לגדול בקרוב עוד, וכך גם היקף פעילותם. לא סביר ששבעה איגודים, ואולי אף שמונה, יתוקצבו נומינלית כפי שתוקצבו ששה איגודים לפני 3 שנים ויותר.

העלייה הכוללת בתקציב התמיכה של האיגודים תסתכם בסכום נמוך מאוד, והולמת את גישתנו הכללית שיעקר תקציב התמיכה מיועד, כמובן, לסרטים עצמם.

ז. בעמ' 8, בסעיף (ה) (1) אנחנו מבקשים, כאמור, לקבוע כי לעניין המגבלה החלה על כל קרן לבקש תמיכה בשני תחומים לכל היותר, "לא יובא בחשבון אך ורק תחום סרטי הגמר של סטודנטים".

ח. בעמ' 9 – **תחום א' - סיוע להפקת סרטים עלילתיים באורך מלא**, בסעיף (2) (א) אנחנו מבקשים לתקן ולכתוב כי על כל קרן להוכיח ניסיון של 5 שנות פעילות לפחות וסיוע בהפקתם של 40 סרטים לפחות, וזאת במקום מה שכתוב. זאת, כאמור, כדי למנוע הסתננות של גורמים שאינם מקצועיים ומנוסים דיו אל תוך מעגל התמיכה.

ט. בעמ' 9 בסעיף (2) (ב) אנחנו מבקשים למחוק, לגבי הלקטורים, את המשפט "... וישקפו מגוון דעות, מסורות ותרבויות של מרכיבי החברה הישראלית". כאמור, לקטורים צריכים לדעת לקרוא כהלכה תסריט, הא ותו לא! אין לכך כל קשר לרקע התרבותי-חברתי-דתי שלהם.

י. עוד בעמ' 9 בסעיף (2) (ב) יש להוסיף כי הלקטור יכהן בגוף הנתמך בלבד, ולא ישמש במקביל כלקטור בגוף נתמך אחר. כמו כן מוצע לכתוב כי יוצר אשר יקבל תמיכה, יתחייב לשמש בהמשך כלקטור בגוף שתמך בו.

יא. בעמ' 10 בסעיף (ב1), אנחנו מבקשים למחוק הכול ולרשום מחדש כך: "מוסד (קרן) שמנהלו אינו בא מתחום הקולנוע יחויב במינוי מנהל אומנותי, שיעסוק בבחירת הלקטורים ובמתן סיוע אומנותי, ככל שיידרש. המנהל האומנותי ימלא קדנציה בת שנתיים. אם מנהל מוסד שבא מתחום הקולנוע יבחר לשמש גם כמנהל אומנותי, הוא ישמש בתפקידו, הן כמנהל כללי והן כמנהל אומנותי, לאורך קדנציה בת 4 שנים. בכל מקרה, יודגש כי הלקטורים בכל מוסד הם הגורם המקצועי המוסמך לברור בין ההצעות השונות להפקה שיוגשו למוסד ולבחור אלו מתוכן ראויים להתקדם לשלב הפקה".

יב. בעמ' 10 בסעיף (ג) יש להוסיף על ההתניות הקיימות, כי למוסד הנתמך אין זיקה ליחידה גיאוגרפית מסוימת.

יג. בעמ' 11 – **תנאים מדידים א'**, אנחנו מבקשים למחוק לחלוטין את סעיף (1). כאמור, ונחזור ונגיד, אין למנות לקטורים ע"פ שיוך חברתי-תרבותי-דתי- גיאוגרפי, כל שכן להעניק למוסד ניקוד עודף על מינוי שכזה. לקטור צריך לדעת לקרוא כהלכה תסריט, הא ותו לא! אם הוא עומד בתנאי הכשירות הזה, הוא יתייחס לכל תסריט ע"פ ערכו האומנותי, ולא יערב שיקולים זרים בעבודתו. אם מוסד ימנה לקטורים ע"פ שיוך חברתי כזה או אחר, סביר להניח שאלו יקדמו בעיקר תסריטים שקרובים לערכיהם, ללא קשר לטיבם. זהו פתח מסוכן לפוליטיזציה של הקולנוע, ואנחנו מתנגדים לו בכל תוקף!

יד. בעמ' 12 בסעיף (4), אנחנו מבקשים שבכל מקום שבו רשום "סרט עלילתי ראשון" יתוקן הדבר ל"סרט עלילתי ראשון ואו שני". מוסד צריך לקבל ניקוד עודף על תמיכה גם בסרט שני של יוצר – מדרגה שהיא בדרך כלל מורכבת לא פחות מסרט ראשון.

טו. בעמ' 12 סעיף (6) – אנחנו מבקשים לבטל כליל את הסעיף. קרן אינה צריכה לגייס כסף ממקורות נוספים, זהו תפקיד המפיק.

טז. בעמ' 13 (ג) תנאים מדידים ב' (2), יש לכמת את תמיכת המוסד בפיתוח ולקבוע כי מוסד יקבל מקסימום ניקוד עבור סעיף זה אם יקצה מדי שנה 7% מתקציבו לפיתוח.

יז. בעמ' 13 (ד) תנאים מדידים מיוחדים (1) (א) – יש לבטל את הסעיף לגמרי! מדובר בסעיף התרשמות סובייקטיבי מעיקרו, וככזה לא שוויוני בפוטנציאל גבוה וע"כ דינו להתבטל.

יח. בעמ' 14 (ז) – יש לבטל את הסעיף לגמרי! מדובר בסעיף התרשמות סובייקטיבי מעיקרו ולא שוויוני בפוטנציאל גבוה, שבחלקו אף מעניק ניקוד על אלמנטים שמהווים בכלל תנאי סף לקבלת תמיכה.

יט. על מנת לא להיות לטורח על חברי המועצה ומתוך רצון להגיש להם מסמך תמציתי ושימושי, ועל רקע זה שתנאי הסף והתנאים המדידים בתחום הסרטים העלילתיים, בתחום הסרטים הקצרים ובתחום התעודה זהים כמעט לגמרי, נציין כי כל האמור בסעיפים ח' – י"ח תקף גם לגבי תחום הסרט הקצר ותחום התעודה. זאת, בין השאר, בנוגע לניסיון הנדרש מקרן; טיב הלקטורים וסמכויותיהם; הניהול האומנותי; היעדר זיקה גיאוגרפית; תמיכה בסרט ראשון ושני; תמיכה בפיתוח; והתנגדותנו הנחרצת לסעיפים הסובייקטיביים, לטעמנו, בתנאים המדידים המיוחדים (עמ' 22 סעיפים (א) ו-(ד) בסרטים הקצרים ועמ' 26-27 סעיפים (1) (א) ו-(ה) בתחום התעודה).

כ. בעמ' 15 - תנאים מדידים מיוחדים (2), יש לשנות ולרשום כך: "מוסד שהשקיע 60% מתקציבו בסרטים שתקציבם הכולל עומד על לפחות 3 מיליון שקל, ושהשקעת המוסד בכל אחד מהסרטים הללו עמדה על 60% מתקציב הסרט או 2.5 מיליון שקל, לפי הנמוך ביניהם, יזכה ל-20 נקודות" (ובהתאם לכך יש ליצור מדרגות ניקוד נמוכות יותר להשקעות נמוכות יותר בסרטים כגון אלו, בין 20% מתקציב המוסד ל-60% מהתקציב).

כא. לגבי תמיכה בסרט ראשון ואו שני בתחום הסרט הקצר ובתחום התעודה, נבקש לתקן ולכתוב כי מוסד שקיבל באחד התחומים הקצבה נמוכה מ-3 מיליון שקל, יקבל מקסימום ניקוד על השקעה בסרט ראשון ואו שני אם השקיע לפחות 15% מההקצבה שקיבל בסרטים כאמור (במקום מקסימום ניקוד על השקעה בשלושה סרטים ראשונים ואו שניים).

כב. בכל מקרה, בהתייחס לאמור בעמ' 25 – תנאים מדידים א' בתחום התעודה (1), כאשר מוסד נתמך מסייע לסרט דוקומנטרי ראשון ו/או שני, אנחנו מבקשים שייקבע שהתמיכה תינתן בהיקף של 50% לפחות מתקציב הסרט, ולא כפי שרשום.

כג. בעמ' 27, סעיף (ד) – אנחנו מבקשים, כאמור, למחוק לגמרי! אין לקשור בין עשייה דוקומנטרית לתמיכה טלוויזיונית בה, וכדי למנוע זיקה הרסנית בתחום אסור לתת תגמול מיוחד על תמיכה שכזו.

כד. בעמ' 29, **תנאי סף (א) ו-(ב) לתמיכה בהפקת סרטים ייעודיים**, יש למחוק את סעיף (א) ולהותיר על כנו את סעיף (ב), תוך פירוט נרחב בתוכו של המגזרים הייעודיים מהם יבואו יוצרים שיהיו זכאים לתמיכת הקרן. כאמור, לעמדתנו קרן ייעודית צריכה לתמוך ביוצרים ייעודיים ולא ביצירה ייעודית.

כה. בעמ' 29, לתנאי הסף לתמיכה בהפקת סרטים ייעודיים יש להוסיף תנאי חדש – "מוסד העוסק בתמיכה בסרטים הנותנים ביטוי לאיזור גיאוגרפי מוגדר".

כו. בעמ' 29 סעיף (2) (א) יש לתקן ולכתוב כי על קרן בתחום הייעודי להוכיח ניסיון של 5 שנות פעילות וסיוע בהפקה של 20 סרטים ייעודיים לפחות.

כז. בעמ' 29 סעיף (2) (ב) - יש לבטל לחלוטין את הסעיף! מדובר בתנאי סף שאינו מופיע בתחומים האחרים, שמונע תחרות פוטנציאלית בתחום הייעודי לפחות בעתיד הנראה לעין.

כח. בעמ' 31, תנאים מדידים א' לתמיכה בסרטים ייעודיים (1) (א) – יש למחוק! מדובר בסעיף התרשמות סובייקטיבי, וככזה לא שוויוני בפוטנציאל גבוה.

כט. בעמ' 32 – תנאים מדידים מיוחדים לתמיכה בהפקת סרטים ייעודיים (א) ו-(ב) – יש למחוק שני סעיפים אלו לחלוטין! מדובר בסעיפי התרשמות סובייקטיביים, וככאלה לא שוויוניים בפוטנציאל גבוה.

ל. עמ' 44 – תחום י"ג, תמיכה בפרויקטים ויוזמות לפי המלצת המועצה. כאמור, אנו מבקשים לבטל לחלוטין תחום זה.

אלו הערותינו. אנו מקווים ומצפים כי תמצאו את הדברים ראויים ומועילים ותשלבו את ההערות השונות בנוסח הסופי של הקריטריונים החדשים לתמיכת המדינה בקולנוע בישראל.